

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno dvakrat. - Uredništvo in upravništvo je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Oglase se računa po ceniku. - Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 10-11.

Ljubljana, 10. novembra 1930.

Leto X.

Finančni polom Chicaga

Eno največjih mest pred bankerotom

Vsa mesta, v katerih vlada socijalistično-komunistična večina, stoje finančno vedno slabše, ker mestni zastopniki, ki ničesar ne posedujejo, ne znajo gospodariti. Kdor ne zna izhajati s svojimi, četudi skromnimi dohodki in kdor ne razume, da si od svojega dohodka še nekaj prištedi, bodisi za slabe čase ali za svojo starost, hoče, da se po modernih socijalnih principih za njega brigajo drugi, tak je nesposoben gospodar. Ako se taki ljudje postavijo na čelo kakega podjetja, je popolnoma gotovo, da mora propasti. V sami naš stari Evropi vidimo, da vsa mesta s socijalistično-komunističnim mestnim zastopom stopoma propadajo, a opazujemo, da tudi druga mesta, ki imajo celo meščanske večine, posnemajo taka mesta, ker mislijo, da morajo v socijalnem pogledu ustvarjati najrazličnejše inštitucije, ki omogočajo marsikomu udobno življenje, kateri pa se nočejo truditi, da bi skušali sami sebe preživeti, a zapeljujejo tudi druge dobre in marljive ljudi, da popuščajo v svoji brigi za obstanek, kakor tudi za obstanek svoje rodovine, da postajajo brezbrizni z upanjem, da bodo že drugi zanje skrbeli. Take inštitucije so zelo drage in škodljive, ker jih znajo izrabljati špekulanti in delomržeži.

Nimamo natančnih podatkov glede Chicaga, ali gotovo je tudi tam glavni vzrok predstoječega bankerota pretirana socijalna skrb, katera marsikje več škoduje kakor koristi.

Chicago je velemesto s 4 milijoni prebivalcev na Michiganskem jezeru. Poseduje največje klavnice na svetu, od katerih ima mestna občina ogromne dohodke, a je silno bogato mesto pritirala občinska uprava do tega, da mesto ne more več zadostiti svojim finančnim obveznostim. Kratkoročni dolgovi občinske uprave znašajo okoli 200 milijonov dolarjev (to je okoli 15 milijard dinarjev).

Okoli 11 milijonov dolguje mesto svojim uradnikom. Ako je resnica, da ima mesto preko 40.000 nameščencev, je to ogromno število občinskih uslužbencev, med katerimi je sigurno, kakor pri nas, mnogo takih, ki jih ni potreba, a katere se še hoče preskrbeti. Mesto je toženo za razne neplačane nabave v višini 6 milijonov dolarjev, a preko 20 milijonov dolarjev ima drugih nepokritih dolgov, medtem ko so občinske blagajne popolnoma prazne. Zalogam šolskih knjig dolguje mesto preko tri četrt milijona dolarjev, a za mestne šole nima kuriva; ravno tako morajo proizvajalci električne razsvetljave in plina dajati mestu razsvetljavo brez denarja.

Vzrok te gospodarske propasti leži poglavitno v skrajno slabem gospodarstvu občinske uprave. To sicer zelo bogato mesto

je propadlo zaradi zanikrnega gospodarstva. Potrebe mestne občine se določajo poglavitno po zemljiškem donosu in davku. Vsako najmanjše zemljišče v Chicagu ocenjujejo mestni uradniki preko prometne in prave vrednosti in izdajajo za preračunjeni dohodek davčne obveznice, na katere jemlje mesto posojila pri ondotnih bankah. Te obveznice so banke drage volje vnovčevale, ker so bile po vplačilu davka tudi redno prodane.

Po kontroli in naknadni oceni so se zasedili velik neredi, nepravilno in pristransko ocenjevanje zemlje. Radi tega so se mnogi meščani branili plačati svoje davke občini. Ker tam nimajo skoro nobenih trošarinskih dohodkov, so občinska bremena naložena večinoma na ledja posestnikov, a oni, ki prav za prav gospodarijo v občinski upravi ne doprinašajo skoro nič za občinske potrebe. Zato je popolnoma nepravilno in nemogoče gospodarstvo ne samo na škodo posestnikov, temveč celokupnega meščanstva.

Tudi v naši občini je več občinskih podjetij, ki ne donajajo skoro nič dohodkov ali so celo pasivna; a nekatera bi morala pri racionalnem gospodarstvu mestni občini donajati redne dohodke, ker drugače je boljše, da se jih opusti. Veliko milijonov se je zabilo v stanovanjske hiše, ki se pa absolutno ne vzdržujejo iz njih dohodkov, temveč morajo ostali davkoplačevalci letno doplačevati nad poldrug milijon dinarjev.

Da ubožnice, bolnice in druge socijalne naprave ne morejo biti aktivne je jasno in tega tudi nihče ne zahteva. Pri nas pa donajajo skoro največ dohodkov vodovod, kar bi ne smelo biti, ker se iz zdravstvenih ozirrov mora občinstvu dajati dovolj vode, s katero se ne sme skopariti, niti občinstva nadlegovati z velikimi računi, ako se potroši nekoliko več vode, kakor je določeno. Naravno je, da morajo biti vodovodne naprave v redu, da se voda po nepotrebnem ne troši, a plačilo za večjo porabo vode je za posestnike velikega pomena, ker te izdatke težko izterjajo od najemnikov.

Priporočamo zlasti našim občinskim zastopom, da si slučaj bankerota mesta Chicaga dobro zapomnijo ter strogo pazijo na vse izdatke, zlasti na one, ki niso predvideni v občinskem proračunu, da ne bi danes ali jutri tudi katera naših občin zašla v enako težak položaj.

Varčevati, varčevati in zopet varčevati!

Hišni posestniki, pristopajte k organizaciji hišnih posestnikov!

Požarno zavarovanje hišnih posestnikov

Povodom letošnjih požarov se je zopet ugotovilo, kako majhen odstotek vseh hišnih posestnikov je sploh zavarovan in še od teh je velika večina premalo zavarovana. To dejstvo je bilo povod, da so se oglašili različni listi ter priobčili članke o tem aktualnem vprašanju. Vse to nam je povod, da tudi mi posvetimo vprašanju tisto pozornost, ki jo po svoji važnosti ne samo za poedinca, marveč tudi celo narodno gospodarstvo zasluži.

Požarno zavarovanje naj krije škode na konkretnem objektu na ta način, da se ta škoda razdeli na čim več gospodarstev in postane na ta način s tako razdelitvijo za poedina gospodarstva skoraj neobčutna. V našem področju je v zvezi z določbami zakona o zavarovalni pogodbi kako izigravanje v breme zavarovancev izključeno. Zakon sam točno določa, kaj se v poedinih primerih smatra za zavarovano, ter pravi:

Odškodninska dolžnost se ravna:

1.) Pri poslopih po krajevno običajnih stroških za zgraditev na novo, upoštevajoč zmanjšanje vrednosti vsled starosti, obrabe in drugih vzrokov.

2.) Pri blagu, ki ga proizvaja zavarovavec sam, po proizvodni ceni, pri drugem blagu pa po nabavni ceni. V obeh slučajih pa največ po prodajni ceni.

3.) Pri živini po vrednosti, ki jo je ista imela neposredno pred zavarovano nezgodo. Pri surovinah, žitaricah in drugih pridelkih po povprečnih cenah na dan požara.

4.) Pri gospodarstvih in drugih predmetih, gospodarski opremi in strojih po stroških nove nabave istovrstnih stvari, upoštevajoč zmanjšano vrednost zavarovanih predmetov vsled starosti, obrabe in drugih vzrokov.

Iz tega je torej razvidno, da zakon v nobenem slučaju ne predvideva možnosti zavarovanja kakega dobička, razen, če se to posebej izrecno dogovori. Ravno tako ni predvideno kritje razlike vrednosti med novim in starim predmetom ter gre ta razlika vedno v breme zavarovanca.

Če se danes omejimo predvsem na zavarovanje stavb, ki je za hišne posestnike najaktualnejše, bi našega človeka zanimalo predvsem dvoje stvari:

1.) kako zavarovati stavbo, da bo celotna vsled požara, odnosno vsled gašenja nastala škoda na poslopiju, v resnici krita;

2.) kako uteči možnosti, da zavarovalnica v slučaju požara ne »odbija«.

V bistvu je to eno samo vprašanje: zakaj pri pravilnem zavarovanju so krite vse škode vsled požara in gašenja in zavarovalnica nima možnosti uveljavljati kakršnekoli odbitke. Vprašanje je seveda, kako torej skleniti pravilno zavarovanje.

Sedanji sindikat zavarovalnic predvideva sledeče možnosti zavarovanj za poslopja:

1.) Zavarovanje cele gradbene vrednosti. V tem slučaju mora zavarovana vsota odgovarjati vrednosti celotne stavbe, odbivši temeljne zidove in konkretne vse stroške hišnega gospodarja za dograditev takšne hiše z vsemi instalacijami, slikanjem, pleskanjem itd. manj primeren znesek za fundament. Če se izbere ta način in primerna zavarovana vsota, potem ni opasnosti, da bi se katerikoli del vsled požara ali gašenja nastale škode ne plačal, zakaj po cenoški škodi po zavarovalnici, če misli zavarovanec, da je za odškodnino prikrajšan, ima še vedno v smislu § 11. zakona o zavarovalni pogodbi možnost ponovne ocenitve nastale škode po razsodišču, v katerega v smislu tozadevnih določb civilno pravnega reda, ki so veljavne tudi za postopanje tega razsodišča, imenuje zavarovanec enega izvedenca, zavarovalnica pa drugega. Pred početkom cenoške pa skupaj imenujeta predsednika, ki naj v slučaju, da se onadva v katerikoli točki ne bi mogla sporazumeti, odloči v okviru njihovega mnenja. V svrhu boljšega razumevanja navajamo primer:

Zavarovančev izvedenec oceni kv. m strešnega stola z ozirom na posebno kvaliteto v izvedbi in posebno močno konstrukcijo ter komplicirano vezavo z 120 Din. Izvedenec, imenovan od zavarovalnice, pa oceni kv. m po običajni ceni, recimo 100 Din. Oba sta nepopustljiva ter vztrajata na svojih zahtevah. Za ta slučaj potem odloči na podlagi utemeljitve enega in drugega v naprej imenovani predsednik, da li je ta strešni stol bil vreden 100 ali 120 Din za kv. m.

Razsodišče, ki ga predvideva citirani paragraf zakona o zavarovalni pogodbi, je čisto gotovo najobjektivnejša zaščita interesov zavarovanca in je kakšno prikrajšanje popolnoma nemogoče. Seveda je potrebno, da je zavarovančev izvedenec po svoji kvaliteti povsem dorasel izvedencu zavarovalnice, ker sicer poslednji svoje stališče predsedniku razsodišča boljše utemelji in posledica je seveda, da zmaga eventualno mnenje izvedenca zavarovalnice.

2.) Zavarovanje ostrejša in zgorljivih delov spodnje stavbe ter n. pr. 1 m zidu izpod strehe. Takšno zavarovanje ne krije škod na poškodbah nezavarovanih delov zidu, ometa, beljenja, slikanja, okraskov zidov zunaj in znotraj poslopij, kamenitih, betonskih in železnih stopnicah, na stropih iz opeke ali betona, instalacijah vodovoda, plina, elektrike in na kurilnih ali kopalnih napravah. Popolnoma jasno je, da hišni posestnik v mestu, kjer predstavljajo zgoraj citirane naprave velik odstotek vrednosti poslopja, zavarovanja ne more pravilno provesti v tem pod 2.) navedenem okviru zakaj škode na citiranih napravah so lahko tako občutne, da dosegajo ali presegajo druge poškodbe. Pri požarih v sobah, ki so razmeroma v mestih jako pogosti, pa škode na stavbi v tem slučaju sploh krije niso. Ta način zavarovanja prihaja v poštev edino za močna in zelo primitivno grajena podeželska poslopja brez vseh instalacij, s primitivnim slikanjem brez vsake štukature ali slično. Postopek pri cenoški škodi je točno isti kot zgoraj opisan. Seveda je v tem okviru krita samo ona škoda, kjer je razmerje med zavarovano vsoto in resnično vrednostjo zavarovanih predmetov pravilno.

3.) Končno je mogoče zavarovati tudi samo ostrejšje. Vendar je to prav redko in samo pri trdovratnih lastnikih mogoče način zavarovanja. Menda v praksi še nikoli ni bil slučaj, kjer bi bila zgorela prav sa-

ma streha in ne bi bili poškodovani drugi, vsaj zgorljivi deli stavbe.

Na podlagi prednavadenega si lahko vsakdo sam ustvari sliko, kako bo postal, da bo v slučaju požarne nesreče krit z zavarovalnino, ne da bi pri tem čezmerno plačeval na premijah. Zato je pravilno, ako se vzame pri stavbi, pri kateri pravi stavbenik, da predstavlja vrednost Din 200.000, zavarovana vsota 210.000 Din ali celo 220.000 Din. Taka višina predstavlja rezervo, ki je zavarovancu vedno koristna, ne da bi bistveno zvišala zavarovalnino.

Kot smo že zgoraj navajali pa je poleg določitve pravilne zavarovane vsote najvažnejše zagotoviti si za sodelovanje pri cenoški spretnega izvedenca, ker le v tem slučaju je vsakdo lahko uverjen, da bodo njegovi interesi resnično zaščiteni. Kar je treba, da dober izvedenec ve in zna, obstoji v tem, da ne prezre nobenega dela, ki je trpel vsled požara, da pozna krajevne cene, da upošteva posebnosti, v katerih je treba to delo izvršiti, osobito dovoz in slično.

Če bodo naši člani upoštevali ta navodila, potem smo uverjeni, da ne bo nikoli čuti, da so bili od zavarovalnice prikrajšani, zakaj zavarovalnice v lastnem interesu v mnogih slučajih dajo celo več kot morajo, gotovo pa se nikoli ne branijo dati onega, kar dati morajo.

Uredništvo uporablja to priliko, da opozori svoje člane, da se pri zavarovanju poslužujejo osobito onih tvrdk, ki v našem glasilu stalno oglašujejo ter s tem podpirajo na eni strani naše glasilo, zagotovijo si pa tudi v slučaju požara kulantno poslovanje.

Če bi bil članom ta članek premalo nazoren, je uredništvo pripravljeno, da o tem še obširnejše in na podlagi konkretnih primerov razpravlja. Seveda pa mora imeti za to dokaz, da članstvo taka vprašanja tudi zanimajo.

Dr. Jos. Regali:

Če vloži odpovedana stranka ugovore zoper sodno odpoved stanovanja, ne da bi plačala odpovedujoča stranka takso in se zaradi tega ne vrši sporna razprava — ne more odpovedana stranka zahtevati povračila stroškov za ugovore.

Znano je, da ima najemnik, ki mu hišni lastnik odpove stvanovanje pri sodišču, pravico, da vloži v roku osmih ozir. treh dni zoper odpoved ugovore. Na to pozove sodišče hišnega lastnika naj plača takso 300 dinarjev v 30 dneh, sicer se bo smatralo, da odpoved ni bila vložena. Če hišni lastnik pravočasno plača takso, odredi sodišče sporno razpravo, pri kateri se razsodi, če ostane odpoved v veljavi ali se pa razveljavi. Ako hišni lastnik ne plača navedene takse, položi sodišče spis na stran ter se sporna razprava ne vrši, odpoved pa postane brezpredmetna.

V slednjem slučaju je bila do zadnjega časa pri sodiščih taka praksa, da so sodišča naložila hišnemu lastniku stroške odpovedane stranke za ugovore zoper odpoved, če jih je ta zahtevala. Po navadi je sodišče priznalo stroške ugovore, če je bil najemnik zastopan po odvetniku (kar je navadno bil) kakih 200 do 250 dinarjev. S sklepom R. III 298/30 z 18. IX. 1930. je deželna sodnja v Ljubljani razsodila, da odpovedujoča stranka, ki ni založila takse po 300 Din, če je vložil najemnik zoper odpoved ugovore, ni dolžna povračati najemniku stroškov za ugovore. Deželna sodnja v Ljubljani je utemeljila svoj sklep, češ da neplačila takse ni smatrati za umik odpovedi, da bi moral biti umik od-

povedi ali izjaven pri sporni razpravi ali pa podan pismeno s spisom, ki se odpovedani stranki dostavi. Jasno je torej, da je uporaba določila § 237. civ. pravn. reda, ki govori o povračilu stroškov po tožniku, če le-ta umakne tožbo, dopustna le, ako se tožba res umakne, po točki 5., člena 231. taksnega in pristojbinskega pravilnika je pa smatrati, da tožba ozir. odpoved sploh ni bila vložena, če ni bila plačana zahtevana taksa. Povrh pa bi morala odpovedana in odgovarjajoča stranka v smislu § 54. civ. pravn. reda zahtevati stroške za ugovore že v ugovorih samih, ker mora sicer nastopati prekluzija § 54. civ. pravn. reda, in to tudi, če bi bila uporaba § 237. civ. pravn. reda o povrnitvi stroškov sploh mogoča. Le edino s civilno tožbo bi mogla zahtevati odpovedujoča stranka povračilo stroškov za ugovore, če odpovedujoča stranka ni založila pravočasno takse. Tako razlogi omenjenega sklepa dež. sodnije v Ljubljani.

Kar se pa uspeha civilne pravde za povračilo stroškov za ugovore zoper odpoved tiče, je treba pripomniti, da more najemnik, ki je vložil ugovore zoper odpoved, le v tem slučaju, če je lastnik podal res ne utemeljeno odpoved, imeti s pravico za povračilo stroškov za ugovore uspeh. Najemnik bi moral v ti odpovedi dokazati, da je hišni lastnik zakrivil škodo najemniku s tem, da je podal odpoved in povzročil, da je moral najemnik vložiti ugovore. Dokazati bi moral najemnik hišnemu lastniku prijavo za to škodo. Če bi n. pr. imel najemnik z lastnikom izrečno najemno pogodbo za več let in bi mu šel hišni lastnik, vedoč, da velja pogodba za več let, pred tem časom odpovedati, bi pač moral biti obsojen lastnik v civilni pravdi za povračilo stroškov za ugovore. Gotovo pa je, da hišni lastnik ne more biti obsojen za povračilo stroškov za ugovore, če je lastnik odpovedal za čas, za katerega ima po najemni pogodbi pravico odpovedati, pa potem ni lastnik plačal predpisane takse. Lastnik z odpovedjo izvršuje svoje pravice in če kdo v izvrševanju svojih pravic prizadene drugemu škodo, je za škodo odgovoren po § 1295. obč. drž. zak. le, če namenoma in z očitnim namenom drugemu škodovati, povzroči škodo, česar pa v slučaju sicer upravičene odpovedi gotovo nihče ne stori, kjer je odpoved zakonito sredstvo za razrušitev najemne pogodbe.

Avtonomne občinske doklade

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov v Ljubljani je poslala predsedništvu Zvezi mest (Savezu gradova) v Zagrebu sledečo spomenico:

Gostaščina, vodarina in kanalska pristojbina se pobirajo v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptujju ter vodarina tudi v nekaterih drugih mestih v visokih odstotkih, vsled česar se najemnine neprimerno visoko povišujejo in stanovanja draže. Leta in leta smo dokazovali, da je treba te avtonomne naklade primerno znižati in jih pobirati v odstotkih, kakor so bili pred vojno. Vodarino, ki se v navedenih mestih pobira od najemnin, je treba reformirati in uveljaviti način pobiranja po porabi vode. Absolutno pa je nepravilno, da se po teh mestih pobira vodarina po visokosti najemnin in to tudi od trgovskih lokalov, pisarn in vseh obratovališč. Ti prostori se na ta način umetno podražujejo.

Če znesejo navedene avtonomne naklade 20% in najemnina letno 20.000 Din, mora najemnik plačati teh občinskih doklad letno 4000 Din, kar je prevelika obremenitev dotičnega najemnika. Vodarina, gostiščina in kanalska pristojbina znašajo

za leto 1930. v Ljubljani 17%, v Mariboru 23%, v Celju 18% itd. Iz tega je razvidno, kako neprimerno visoke naklade morajo plačevati hišni lastniki od lastnih stanovanj, najemniki pa od najetih stanovanj oziroma prostorov.

Radi teh visokih občinskih davščin smo vlagali posestniki po svojih organizacijah prošnje in pritožbe, ki so imele pa samo neznamenit uspeh in to samo v nekaterih mestih. Organizacija hišnih posestnikov je bila radi tega primorana se obrniti na ministrstvo financ, ki je končno uvidelo upravičenost naših zahtev in je v čl. 6. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih z dne 23. maja 1930. »Službeni list« št. 35/10 določilo, da se na najemnine ne sme odmeriti in naložiti nikaka samostojna, samoupravna davščina v zvezi z zakupnim razmerjem (gostaščina).

S tem členom odpade od 1. jan. 1931. pobiranje vodarine, gostaščine in kanalske pristojbine. Priznamo v polnem obsegu, da bodo prizadete mestne občine s tem izgubile velik del dohodkov ali ministrstvo financ je imelo pri tem uveljavljenju tako tehtne razloge, da nikakor ne gre, da bi se zopet sedaj izpreminjal oziroma odpravil navedeni člen. Pa tudi v interesu najemnikov je, da se navedene občinske davščine ne pobirajo v dosedanem smislu. Naravno je, da se mora voda plačevati in nihče ne bo ugovarjal pristojbini za porabo vode, a ta se mora predpisati samo po faktilni uporabi. To je mogoče na ta način, da dobi vsaka hiša vodomer, nakar se bo natanko videlo, koliko vode se porabi v dotični hiši. Poraba vode naj se odmeri četrtletno, konec leta pa naj se napravi obračun za celo leto. Cena vode bi ne smela znašati več kakor 1 dinar za kubični meter in bi se s tem stroški vodovodov gotovo krili. Da bi pa občine pri vodovodu delale dobiček in imele milijone več dohodkov, kakor znašajo stroški, je neprimerno. Lahko bi se vodarina pobirala tudi po številu sob, a to bi v velikih slučajih ne bilo pravično in bi bilo mnogo pravičnejše predpisati vodo po številu oseb.

Stroške za vodarino se tedaj morajo plačevati, a treba dobiti pravilen način pobiranja v predlaganem smislu.

Gostaščino je treba ukiniti s 1. januarjem 1931. in je zlasti za novo hiše nedopustno, da se pobira ta davščina v tako visokem odstotku.

Predsedstvo mest si usojamo vljudno prositi, da blagovoli te naše želje in predloge pri sklepanju upoštevati in sklepe napraviti, kakor smo spredaj predlagali. S kakim drugim stališčem, ali z dosedanjim načinom pobiranja občinskih davščin se Zveza hišnih posestnikov ne bo mogla sprijazniti in bo primorana ponovno napraviti vse korake, da obvelja zakonito določilo, ki ga je izdalo ministrstvo financ z nujno potrebo.

Olajšanje zgradarine za kmetijska posestva in male obrtnike.

Minister za finance je razposlal finančnim direkcijam razpis, s katerim odreja:

1.) Davčne uprave, ki niso še ugotovile rajonske linije mest, trgov in vasi z nad 5000 prebivalci, nadalje vasi, kjer je sedež sreskega načelstva, ter letovišč in kopaljšč, morajo to storiti najkasneje do 15. novembra t. l.

2.) Čim bo ta linija ugotovljena, a najdalje do konca novembra t. l. se mora za one kmetijske zgradbe, ki izpadejo iz te linije, odpisati zgradarina. Istočasno se mora po tabeli izvršiti in popraviti odmera zgradarine za zgradbe poljedelcev in majhnih obrtnikov v rajonski liniji po vaseh z več nego 5000 prebivalci odnosno po va-

seh s sedežem sresa. Isto velja tudi za zgradbe malih obrtnih obrtnikov po vaseh z manj nego 5000 prebivalcev in po krajih izven rajonske linije mest, trgov, kopaljšč in letovišč.

3.) Finančne direkcije lahko izjemoma znižajo razpis davka za hiše, zgrajene iz slabšega materiala (iz lesa itd.), v katerih stanujejo lastniki (obrniki ali kmetje).

4.) Finančne direkcije so opolnomočene, da vzamejo v pretres tudi po tem roku, najdalje pa do konca t. m. vložene pritožbe proti hišnemu davku, v kolikor so te pritožbe upravičene.

5.) V krajih, kjer je bila letos slaba letina, lahko finančne direkcije dopustijo obročno plačevanje davka za to leto do konca novembra 1931. Kdor ne plačuje točno naloženih obrokov, izgubi pravico obročnega plačevanja.

6.) Za dohodninski davek morejo finančne direkcije v tem slučaju dopustiti plačevanje v obrokih do konca leta 1935. V slučaju, da imajo finančne direkcije to ugodnost (pod točko 5 in 6), naj se ozirajo na imovinsko stanje in plačilno sposobnost obvezancev.

Iz predstoječega odloka ministrstva financ je razvidno, da so čisto kmetijska posestva tudi v mestih in trgih prosta zgradarine, ako leže v skrajni periferiji mesta in trga. Treba je določiti rajone, katerih hiše leže na periferiji in če so dotični posestniki samo kmetovalci po poklicu, jim ni treba plačati nobene zgradarine.

Mali obrtniki, ki ne delajo več kot z dvema pomočnikoma, pa plačujejo v vaseh, nadalje zunaj mestnih, tržnih, kopaljških in letoviških rajonov zgradarino po posebni tarifi, katera je bila natisnjena v »Mojem domu« št. 7—8 (vrednost stanovanja ene sobe znaša letno samo 300 Din itd.). Obrtniki v občini Moste, Vič, Št. Vid itd., v katerih prebiva veliko število posestnikov, ki so mali obrtniki, velja glede predpisa zgradarine navedena tarifa, ki je v največ slučajih precej nižja, kakor so bila ocenjena stanovanja prizadetih obrtnikov. Ravnotako imajo hiše takih obrtnikov na periferijah mest in trgov to ugodnost. Prizadeti posestniki, kateri imajo pravico do predpisa zgradarine po tarifi, niso dolžni vlagati davčnih prijav in če se jih bo k temu pozvalo, naj v tem smislu pojasnijo davčni upravi. Ker pa velja označena ugodnost tudi že za leto 1930., zamorejo prizadeti hišni posestniki vložiti proti odmeri zgradarine pritožbe do konca meseca novembra t. l. Rajone določi davčna uprava skupno s politično oblastjo. Kakor hitro je linija rajona ugotovljena, kar se mora izvršiti do konca novembra t. l., se mora za one kmetijske zgradbe, ki spadajo iz te linije, odpisati zgradarina.

Pozivljamo vsa naša društva, da opozore vse prizadete posestnike na dovoljene olajšave in potrebe, da bodo dotični pravočasno vložili prošnjo oziroma pritožbo. Gotovo je namreč, da ravno dotični posestniki najbrže niso člani društev posestnikov, a jih bo na ta način društvo lahko za organizacijo pridobilo.

Vsa potrebna pojasnila v vsakem slučaju daje naša Zveza v Ljubljani.

Kje naj teče ljubljanski tramvaj?

Sestanek hišnih posestnikov prizadetih okrajev.

Interesirani hišni posestniki iz dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja so sklicali za dan 22. oktobra t. l. ob 20. sestanek v Aškerčevi kleti v Aškerčevi ulici, na katerem naj bi se mirno in stvarno dogovorili in izjavili, kje naj bi tekel tramvaj na Vič. Sestanek je sklical predsednik društva hišnih posestnikov, g. Fre-

lih, kot zasebni interesent. Razposlanih je bilo 450 vabil, odzvalo se je pa okoli 80 vablencev. Apatičnost je med nami vedno večja. Pač žalosten pojav.

Predsednik je otvoril sestanek ter obrazil v uvodu svojega govora, da sestanek ni sklicalo Društvo hišnih posestnikov, temveč prizadeti hišni posestniki in trgovci sami. Izjavil je, da v principu ni zoper razširjenje tramvaja v Šiško in na Vič. Potrebno je, da se tramvaj razširi na periferijo, ker to je pravzaprav pravi smisel razširjenja. Periferija mora dobiti zvezo z mestom, to je gotovo. Hišni posestniki dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja pa so tudi upravičeni soodločevati pri izpeljavi tramvaja, ker so prav tako davkoplačevalci kot drugi meščani; gotovo pa je, da so njihove davščine mnogo višje od davščin okoličanov. Ako se izpelje tramvaj po Šelenburgovi ulici skozi Gradišče in Rimski cesti, bodo omenjeni okrajji od tega omrežja popolnoma odrezani, na drugi strani pa ta izpeljava ne bo koristila niti trgovcem v Šelenburgovi ulici in Gradišču, temveč celo škodovala, ker se s tramvajskim prometom zmanjša ves ostali promet zaradi preozkih cest, skozi Šelenburgovo ulico in Gradišče bi nastal nekakšen prepah, ki bi pometel ves promet. Torej, hišni posestniki Gradišča in Šelenburgove ulice so odločno proti tej izpeljavi. Menda ni nobenega, ki bi bil za njo. Prebivalci omenjenih okrajev so pa seveda tudi proti.

Že zato ne smejo izpeljati tramvaja v tej smeri, ker ne smejo hišnih posestnikov enostavno prisiliti, kje naj vozi tramvaj. Če bi pa tudi nikdo ne ugovarjal tej izpeljavi, govori zoper njo enostavno dejstvo, da je Šelenburgova ulica z Gradiščem za tramvaj odločno preozka, četudi podro Luckmannovo hišo, kar je itak prva stvar, če bi se že odločili za to izpeljavo. Govornik si ne more misliti, kako bi se srečal tramvaj s kmečkim vozom, polnim sena, v Šelenburgovi ulici; saj je že zdaj s križanjem vozil v tej ulici velik križ. To je uvidela tudi policija, ki se je izrekla odločno zoper to izpeljavo. In poleg tega, če se še ozremo na drugo večja mesta, vidimo, da ni nikjer izpeljan tramvaj skozi promenado, n. pr. na Dunaju, v Zagrebu in Beogradu. Skozi Knez Mihajlovo ulico ne bo nikdar vozil tramvaj, četudi bi se kdo skliceval, da mora biti tramvaj tam, kjer je največ prometa, kajti tramvaj mora teči res tam, kjer je največ prometa, a ne kjer je največja frekvenca — skozi izprehajališče. Enako ne bo tramvaja po Kärntnerici na Dunaju. Vidimo, da govore zgolj splošni pomisleki in argumenti zoper to izpeljavo, ne da bi se ozirali na kake osebne interese posameznikov.

Če pa pretehtamo vprašanje izpeljave tramvaja z Marijinega trga skozi Wolfovo ulico, je pa stvar sledeča: Najprej vsakdo misli, kako naj teče tramvaj skozi Wolfovo ulico, če ne more niti skozi Šelenburgovo, ki je širša. Jaz sem pa premeril eno in drugo ulico in ugotovil, da sta obe enako široki; seveda I. C. Mayerjeva (Zvezna knjigarna) in Svetinova hiša bi morala pasti. I. C. Mayer se temu itak ne protivi, in to hišo bi podrli tako ali tako z ureditvijo nove regulacije, po kateri zgrade tudi tromostovje čez Ljubljano. S temi deli bodo začeli že spomladi. Od te strani torej ni ovir. Pridemo do Zvezde. Edina ovira: vrsta trhljih kostanjev, ki bodo itak padli sami od sebe, če jih ne bodo prej podrli. Od Zvezde naprej sta za izpeljavo dve poti: Gosposka in Vegova ulica, nobeni govornik ne daje prednosti. Poudarja pa, da bi s to izpeljavo proti Viču pritegnili na tramvaj ves dvorski okraj z univerzo, realko, važne gospodarske organizacije (Kmetijska družba), Tehnično upravo (No-

vi trg), Krakovo, Glasbeno Matico itd. Od trnovske strani pa zlati Tehnično srednjo šolo, Mirje itd.

Poleg vsega tega pa govori v prilog tej izpeljavi tudi dejstvo, da stori za omenjeni del mesta mestna občina najmanj. Gospodje so tudi pripravljene na to, da bo tramvaj nerentabilen. Govornik prav dobro ve, da bo pri tramvaju deficit, kot je po vseh mestih, a gospodje so se izjavili, da tramvaj ni zaradi dobička, temveč iz potrebe. Zato se pač moramo z njim okoristiti, ker ga že imamo.

Ker pa še ni nikjer definitivno sklenjeno, po katerih ulicah se naj izpelje tramvaj, je zdaj zadnji čas, da se hišni posestniki sporazumejo in dogovore, kaj je storiti. Moramo izvoliti deputacijo, iz vsakega okraja po nekaj zastopnikov, ki naj gospode prepriča, da so naše težnje umestne in kako velikega pomena je odločitev smeri nove tramvajske proge. Kar se bo zdaj storilo, bo storjeno, posledice ne bodo ostale. Prenagljenje se bo gotovo maščevalo in žrtve bomo mi.

Da še ni padla definitivna odločitev glede izpeljave tramvaja nam priča naslednje: Že 9. novembra 1928. smo se hišni posestniki zbrali v Unionu, da razpravljamo o tej izpeljavi. Povabljen je bil seveda tudi župan kot danes, poslal pa je le pismo, v katerem pravi, da »ker še ni padla odločitev glede izpeljave tramvaja, se bo oziral na vse upravičene želje in zahteve občinstva pri tozadevni razpravi občinskega sveta«. Kar naj pove občinski svetnik g. Mihelčič, ki edini od svetnikov prisostvuje sestanku.

G. Mihelčič je potrdil predsednikova izvajanja. Nato je predsednik prosil, naj se oglase k besedi še drugi. — Na kratko je podalo svoja mnenja nekaj gospodov, ki so se skoraj vsa krila s predsednikovim. Med drugim je pa dejal g. Mihelčič, da se čudi, zakaj ni že prej začel te akcije, ko je bil še čas. G. Frelih mu je obrazložil, da je akcijo vodil že od omenjenega sestanka leta 1928. Vrhu tega pa da je bil tudi prepričan, da proga ne bo tekla skozi Šelenburgovo ulico, ker je nastopila tudi policija proti. Dolžnost občinskih svetnikov pa je, da zastopajo vedno interese občanov.

Dr. Regali je poudarjal važnost trenutka. Med drugim je predlagal, naj deputacije, iz vsakega okraja po ena, izvedo od župana, zakaj nasprotuje izpeljavi tramvaja skozi Wolfovo ulico in naj energično vztrajajo na tem, da se doseže izpeljava po drugi varijanti. Tisti gospodje, ki so zakrivil, da so se izvršili načrti za traso po promenadi, pa naj plačajo škodo. Hišni posestniki so steber mesta, zato morajo odločiti njihove zahteve in potrebe.

Dr. Regali je nato pojasnil, zakaj so se na magistratu odločili za traso po promenadi. Baje je bil leta 1928. v Ljubljani neki strokovnjak za tramvajske izpeljave iz Gradca, ki mu je bila Ljubljana popolnoma neznana. Ko si jo je na hitro roko ogledal, je svetoval, naj se izpelje tramvaj po Šelenburgovi ulici, ker je tam videl največ ljudi. »Tramvaj se mora ravnati po prometu!«

V deputacijo so bili izvoljeni gospodje: Derenda, Curk, Zalokar, Šušteršič in Navinšek, ki bi naj zastopali interese posestnikov iz dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja.

Le škoda, da ni prišlo več posestnikov na sestanek in bi bili s tem dokazali, da jim ni vseeno, kjer naj pelje novi tramvaj. Če pa posestniki ne kažejo nobenega zanimanja, potem jim tudi ne moremo pomagati in so sami krivi svojega stanja. Tudi nam ne kaže v prihodnje sklicevati sličnih strogo gospodarskih razgovorov.

Najvažnejši naši uspehi

Kakor se nam je sporočilo, se je na VII. mednarodnem kongresu hišnih posestnikov v Spaniji meseca maja 1930. posebno poudarjalo uspehe organizacije hišnih posestnikov v Jugoslaviji, ki so kot ena prvih držav dosegli popolno prostost zopetnega prostega razpolaganja s svojo imovino. Dolgo smo se borili in treba je bilo velikega dela in prave taktike, da smo hišni posestniki v naši državi in zlasti tudi v Ljubljani dosegli po svoji organizaciji tako velike uspehe, za katere nas posestniki v drugih državah upravičeno zavidaajo.

Naj v kratkem poudarimo samo najvažnejše pridobitve in ugodnosti:

1.) S 1. majem 1930. je popolnoma prenehala stanovanjska zaščita, posestniki zopet po svoji volji oddajajo stanovanja in to za najemnine, ki večinoma daleč presegaajo zlato pariteto. Drugod se bodo morali še leta boriti, da bodo to dosegli.

2.) Hišnonajemninski davek, sedanja zgradarina, se je za dobro polovico znižal in čeprav moramo letos plačevati v Ljubljani 90% banskih in občinskih doklad, v nekaterih krajih pa še mnogo več, vendar plačamo v najvišjih zneskih le okrog 25% najemnine na davku in dokladah, tedaj je še vedno za polovico manj kakor pred davčno reformo, in samo $\frac{1}{3}$ tega, kar smo plačevali nekaj let na hišnonajemninskem davku. Prav slučajno so doklade to leto tako visoke in bomo napeli vse sile, da se za prihodnje leto primerno znižajo. Vsak dan čujemo pritožbe in nevoljo, da je zgradarina z dokladami previsoka in da hišni posestniki ravno toliko plačujejo, kot so plačevali pred davčno reformo, katera naj bi nam bila prinesla olajšave. Da varujemo naše uspehe in organizacijo, smo primorani prizadetim posestnikom pojasniti, da je prejšnji hišnonajemninski davek z invalidskim davkom in vojno komoro znašal 38-76 Din, v Ljubljani pa v letih 1922. in 1925. celo 60-08 Din. Ker zneske sedaj zgradarina v najvišjih stopnjah okoli 20%, pri manjših hišah in na deželi pa od 11 do 15%, je za vsakogar jasno, da je zgradarina več kot za polovico manjša kakor prejšnji najemninski davek; v nekaterih primerih pa je zgradarina celo trikrat manjša kakor poprej. Hišni posestniki vendar ne morejo prezreti, da so danes popolnoma druge najemnine, ki so izdatno večje od prejšnjih, vsled česar priporočamo, da hišni posestniki računijo od sedanjih najemnin, koliko bi plačali na državnem davku, če bi ne bila prišla davčna reforma. V vsakem primeru je treba davek izračunati v odstotkih od sedanjih najemnin, pa se bo takoj pokazal uspeh znižanja.

3.) Banska uprava Dravske banovine je hotela uvesti bansko prirastkarino od vrednosti najemnin, ki bi se bile začele pobirati že pri 40% povišanju najemnin; pri najemninah nad zlato pariteto pa bi posestniku ne bilo že ničesar ostalo, temveč bi ves ta znesek pripadel banovini. Ta davščina je bila že sprejeta v banški proračun za tekoče leto, toda z našimi intervencijami in s posebno taktiko smo dosegli, da ta nameravana davščina ni bila vpeljana, s čimer smo obvarovali hišne posestnike ogromnega obdavčenja. Če bi bila obveljala ta banska prirastkarina, bi bile najemnine zelo padle in s tem bi bila gotovo vrednost naših hiš za 50% zmanjšana.

4.) Z našim sistematičnim delom se nam je po velikem trudu posrečilo doseči, da se je davščina na nezazidane parcele v Ljubljani od tekočega leta popolnoma uknila in so se s tem prizadetim posestnikom prihranili precejšnji tisočaki. Če bi bila ta občinska davščina nadalje obstala, bi se bila vrednost stavbišč in zemljišč splošno zelo pocenila in s tem bi izgubile tudi naše hiše na vrednosti.

5.) Mestnemu gospodarstvu smo posvetili vse svoje moči in dosegli razne olajšave in druge ugodnosti. Tudi drugod smo povsod nastopili, kjer je šlo za dobrobit hišnih posestnikov.

6.) Gostaščina bo v kratkem popolnoma odpravljena, vodarina pa primerno reformirana.

Z ozirom na navedena ugodna dejstva smo poslali več sto ljubljanskim hišnim posestnikom posebno prošnjo za prostovoljni prispevek, katero pismo pa je velika večina posestnikov prezrla. Upamo, da bodo tudi nekateri drugi kakor tudi vsi naprošeni posestniki uvaževali važnost organizacije in nam nakazali primerni prostovoljni prispevek.

Gotovo je vsak posestnik prepričan, da društveni odbor vsestransko deluje, da je pa izpostavljen neštetim neprijetnostim, in ker gotovo hočete, da vztraja v svojem delu, ga morate tudi podpirati.

Podpirajte in vzdržujte svojo najvažnejšo organizacijo!

Previsoke doklade

Pritožbe nad previsokimi davki, ki niso bile tako stalno na dnevnem redu kakor prej, se v zadnjem času zopet oglašajo. Naperjene niso toliko proti državnemu davku, dasi je tudi ta jako visok, kakor proti davkom za samoupravo (banovino, občine, ceste itd.). Obremenitev državnega davka po samoupravnih dokladah je postala specielno v tekočem letu jako občutna. Lansko leto so se doklade pobirale ne glede na višino davčnega predpisa še v izmeri iz leta 1928., torej samo v tolikem znesku, v kolikšnem so se pobirale po prejšnjem zakonu o osebnih davkih. Letos pa se pobirajo doklade že po novem zakonu o neposrednih davkih, torej so tudi doklade dosegle veliko večje izmere.

Ta primer dokazuje, kako važno je, da posvečajo davkoplačevalci občinskim proračunom, ki tvorijo podlago za pobiranje doklad, vso potrebno pozornost. Naloga davkoplačevalcev je, da ob pravem času opozore občinske odbore na nevarnost, ki preti gospodarstvu po pretiranih dokladah. Razsodnost naših občinskih odborov cenimo vsaj toliko, da bi pri primernem pojasnilu, kaj pomenja za posameznika prevelika doklada, ukrenili vse, da preprečijo vsaj najobčutnejše ostrine.

Splošno opažamo, da se gospodarji vse premalo brigajo za občinsko in avtonomno gospodarstvo sploh in v zvezi s tem za občinske doklade. Dalekosežnosti marsikaterih sklepov občine se zavejo šele, ko so predmetni sklepi že davno pravomočni. Doklade se večkrat določajo po šabloni s tem, da se večina potrebščin pokrije z dokladami na direktne davke, dočim se na obremenitev konzumnih davščin ne polaga zadosti važnosti, dasi se morejo samo s primerno obremenitvijo obeh davčnih vrst pravično razdeliti občinska bremena.

V občinah se občinski odbori ravno v tem času bavijo s proračuni. Vse gospodarske kroge opozarjamo, da pravočasno proučijo v svoji občini občinske proračune in način kritja in da svoje interese pravočasno zavarujejo, če bi bili ogroženi.

Iz naših organizacij

Občni zbor društva hišnih posestnikov za Novo mesto in okolico se je vršil 30. oktobra ob 8. uri zvečer v kinu Meteor, kate-rega se je udeležilo do 70 posestnikov, ki so pazljivo sledili nad dve uri temeljitemu predavanju Zveznega predsednika g. Ivana Freliha iz Ljubljane, tako da se je zaključil šele ob $\frac{1}{2}$ 11. uri ponoči. Brez dvoma bode shod rodil boljše uspehe od sedaj naprej, ker je pokrajinska zveza za Slovenijo pokazala po svoji borbi za gospodarske in-

terese povoljne uspehe. Sme se pa to pričakovati v smislu manifesta Nj. Vel. kralja po 6. januarju 1929., da se upošteva ljudski glas po svojih organizacijah, ki streme za gospodarski dvig vseh stanov, kar naj Jugoslaviji donaja ugled in splošno blagostanje.

Sedanja vlada je pokazala najboljšo voljo, zadovoljiti vse stanove, jih gospodarsko okrepiti, nikakor pa ne na račun zatiranih, pač pa, da vsi stanovi po možnosti prispevajo gmotne žrtve domovini na oltar. V teku par let se je veliko storilo v oblažitev zatiranih, a delo še ni dovršeno, kajti nobeno drevo ne pade na prvi mah.

Potrebna je čuječnost, vztrajno delo, da se izpelje vladni program v poštenu porazdelitvi davčnih bremen. Vse to se pa dá doseči v gospodarski organizaciji po programu, ki si ga je postavila Pokrajinska zveza hišnih posestnikov za Slovenijo v tesni zvezi z enakimi organizacijami cele države.

Zvezni predsednik g. Frelj je sporočil zborovalcem razveseljivo vest, da se bo še pred novim letom ustanovil denarni zavod za hišne posestnike, in sicer na združni podlagi in z omejeno zavezo, ki naj bi bil nekaka matica gospodarskega razvoja še nadaljnjim gospod. in soc. problemom.

Velik korak bo na socialnem polju storjen z ustanovitvijo »Samopomoči« za slučaj smrti. Takoj po shodu so se slišali pogovori, da bo to zelo pameten in umesten ukrep za posameznega hišnega posestnika. Želeti bi bilo, da organizacija ne naleti pri boljše situiranih posestnikih na brezčutje pri tem socialnem stremeljenju. Pri dobri organizaciji je uspeh zasiguran, ker ne more biti nihče oškodovan, pač pa mu bo povrnjeno v obilni meri. Umestno bi bilo, da se še pred ustanovnim občnim zborom temeljito pretrese to velevažno vprašanje, kar se je pokazalo že doslej od dobre in slabe strani pri obstoječih »Samopomočih«, kajti ta plemenita ustanova bo gotovo naletela na odpor pri zavodih, ki s svojim kapitalom streme le za tem, da istega zvišujejo v breme svojih članov, kar se od »Samopomoči« ne sme pričakovati, ker mora sloveti na vzajemni podlagi: Eden za vse, vsi za enega!

Vsaka organizacija naleti tudi na odpor, kar je povsem naravno. Občni zbor hišnih posestnikov v Novem mestu ima dolžnost, po svojih pravilih skrbeti za razvoj gospodarskih interesov svojih članov, zaradi tega je sklenil predložiti peticijo na mestno občinsko upravo v Novem mestu glede velevažnega vprašanja o premestitvi sejmišča iz dosedanjih prostorov na periferijo Novega mesta. Peticija se glasi, da ostane sejmišče na dosedanjih prostorih, ki so dovolj obširni in se dajo še razširiti na one prostore, ki služijo brezpredmetnemu sportu, ki se več ne more smatrati za telesni sport, pač pa za dobičkanosno podjetje. Odstranitev sejmišča z dosedanjih prostorov je za Novo mesto največji gospodarski udarec ne samo za hišnega posestnika, neznosnejši bi bil za trgovino in obrt, dokaz temu ljuta borba ob svojem času med Kandijo in Novim mestom. Kdo se je ne spominja? Danes ko je Kandija inkorporirana z mestom, ima iste koristi z mestom. Vsaka premestitev na periferijo, bi bila tudi v škodo priključeni Kandiji, ker trgovci, gostilničarji in obrtniki imajo v splošnem iste koristi z Novomeščani, če ostane sejmišče na dosedanjem prostoru. Sportniki, katerim je blagostanje meščanskih slojev postranska stvar, se sklicujejo na higijeno. Če je ta v nevarnosti zaradi sejmov, potem z dokazi na dan, koliko epidemij je bilo zadnjih 50 let v Novem mestu, in to zaradi sejmišča. Niso videli povcda okuženja, ki je svoj čas nastalo ob gradnji Belokranjske železnice, ko so delavci pili vodo, ki je pronicala skozi zemljo pokopališča in ob nalivih izvirala na Loki. To je že nad 20 let, a pokopališče še obstoji, dasi se je šele pred petimi leti

pričelo uporabljati novo pokopališče izven mesta na Ločenski cesti, ki je stalo nad 12 let v pripravljenosti.

V higijenskem oziru bi bilo marsikaj bolj potrebnega ukreniti, nego je premešitev sejmišča, in to so javna stranišča, ki ga Novo mesto niti enega nima, ter izpopolnitev raznih greznic po mestu. Društvo hišnih posestnikov bo z veseljem pozdravilo vsak gospodarski razvoj mesta, posebno se pa čuti velika potreba po industriji, proti kateri so se do zadnjega časa delale razne ovire. Da se k razvoju industrij pripomore, je predvsem skrbeti za dobro, ceneno in solidno razsvetljavo, nikakor pa ne za tako pomanjkljivo in najdražjo v banovini kot je sedanja.

Mestna uprava naj navedene želje upošteva. Gospodarska organizacija pa naj si prizadeva, da gre z isto roka v roki boljšemu napredku nasproti. Le z združenimi močmi se dá popraviti, kar se je tekom let zamudilo!

Društvo hišnih posestnikov v Kraju je imelo 20. oktobra svoj VIII. redni občni zbor, na katerem je obširno poročal predsednik pokrajinske zveze g. Frelj o delovanju zveze, uspehih organizatoričnega dela, za kar je od vseh navzočih žel polno pohvale. — Odbor je bil izvoljen sledeče: predsednik g. Gorjanc Franc, podpredsednik g. Mayer R., tajnik in blagajnik gosp. Omerza V.; odborniki: gg. Pavšler T., Rooss M., Race L., Kokalj F.; pregledovalca računov g. Majdič J. in g. Rakovec R. — Sklepi društva so sledeči: Stanovanjski odpovedni rok je enomesečni t. j. vsakega prvega v mesecu. Podnajem je dovoljen le s privolenjem hišnega gospodarja. — Mestna občina se pozivlja, da napravi kanalizacijo od novozidanih stavb in to posebno v savskem in kokrškem predmestju. — Ker je letošnji vihar napravil hišnim posestnikom veliko nepredvideno škodo, bo društvo zaprosilo za odpis zgradarine in pozivlja člane, naj javijo takoj društveni pisarni, t. j. pri tajniku g. V. Omerzu v kokriškem predmestju, povzročeno škodo. Obenem naj vsak član pri napovedi zgradarine, v rubriki opomba, javi svojo škodo davčnemu oblastvu. — Kranjsko mesto je vsled svoje lepe okolice privabilo veliko število tujcev čez poletje, zato se mora upravičeno smatrati kot letoviško mesto in se sklone zaprositi merodajne faktorje, da se dosežejo ugodnosti, katere po zakonu pripadajo letoviškim krajem. Člani se poslužujejo informativnega ista društva »Moj dom«, ki vsekakor ustreza zahtevam hišnih in zemljiških posestnikov. Občni zbor je bil v zadovoljstvo vseh navzočih zaključen s sklepom, da je mogoče edino v organizaciji vseh hišnih in zemljiških posestnikov v tem društvu zastopati interese, tičočih se vsakega posameznika.

Občni zbor društva hišnih in zemljiških posestnikov za Ljutomer in okolico se je vršil dne 16. oktobra 1930. zvečer v gostilniških prostorih gosp. Strasserja. Številne posestnike je pozdravil predsednik in mestni župan g. Fr. Zemljič in zveznega predsednika Iv. Frelja, ki je takoj vzel besedo in obširno poročal o delu Zveze in vseh stanovskih vprašanjih, ki se tičejo hišne in zemljiške posesti. Obširno se je razpravljalo o gospodarski krizi, zlasti o krizi vinogradnikov v ljutomerskem okraju. Nato se je izvolil soglasno društveni odbor, in sicer je predsednik Fr. Zemljič, podpredsednik Ciril Mikl, tajnica gospodična Charlota Mavrič, blagajnik Zavrtnik Alojz; odborniki: Fr. Seršen, Leopold Rodošek, O. Huber, Avgust Mavrič in Iv. Škrajner. — Končno se je sklenilo, da se pozimi skliče velik shod posestnikov iz celega okraja.

Tako se je v zadnjem času zopet začelo živahnejše delovanje in zanimanje društvenih posestnikov.

Vrt v novembru

Sadni vrt. Po svetlejši ali temnejši barvi listov na sadnem drevju se takoj spozna, če ima sadno drevje zadosti gnojila in vode. Že od daleč se lahko spozna dobro oskrbovana in zanemarjena drevesa. Drevesa, ki imajo premalo redilne hrane, imajo blede zeleno lubje, listi so prav neznačni in enoletni lesni poganek ostane kratek. Mnogim sadnim drevesom manjka vode. Prav posebno pri tem trpe drevesa po vrtovih in travnikih, ker tukaj skoro vso deževnico popije ruševina. V pozni jeseni se nudi najlepša prilika, da se napravi okoli dreves velike kolobarje, ki se jih prekoplje in obenem dobro pognoji. Lahko se pa tudi napravi v vrstah, med posameznimi drevesi brazde v širini 50 do 100 cm. Te brazde ostanejo pozimi odprte, da na ta način v zemljo pride več vlage. Pozna jesen je tudi najpripravnejši čas za gnojenje sadnih dreves. Za gnojenje naj se rabi hlevski gnoj, tomaževa žlindra ali kaljevo sol, pozimi pa gnojnica.

Prav posebno važno je skrbno ravnanje ran na starejših sadnih drevesih. Velikokrat se lahko že staro drevo več let obdrži, da dobro uspeva, če bi se ne bilo z odžaganjem kakšne močnejše veje rast onemogočilo in ga s tem uničilo. Če se odžaga vejo, je treba skrbno paziti na rano. Vsled suhega zraka se napravijo na rani razpoke, vlaga gre v drevo in tako začne polagoma gniti. Nešteto sicer zdravih dreves se na ta način uniči. Da se to prepreči, se morajo rane gladko rezati in jih mora s karbolom za sadna drevesa namazati, ali pa s terom iz oglja. Od časa do časa je treba pogledati, če je potrebno še enkrat namazati, kar naj se pravočasno napravi. Prav posebno se mora na to paziti pri ravnanju ran na starejših češnjah.

Mnogo je pritožb radi sadne mrčesne zalege. Vsled zanemarjenja sadnih dreves se škodljivce naravnost goji. Posušeno lubje starejših dreves je treba obdrgniti, ker za tem lubjem prezimuje mrčes. Ne zadostuje pa, da se samo tako lubje odstrga, treba ga je tudi pobrati in sežgati. Po očiščenju drevja starega lubja se mora drevje namazati z apnom ali karbolom za sadna drevesa, ki ga smemo zamenjati z navadnim karbolom. Ravnotako se mora krono dreves poškopiti s karbolom. Prav dobro uničujejo mrčes ptiči.

Zelenjadni vrt. Mraz in zimska vlaga zboljšujeta zemljo. Mraz zrahlja fino zemljo, ki jo niti človeška roka ne zamore. Koliko koristi to cvetličnim nasadom, to ve vsak izkušen gojitelj cvetic. Zato je treba v jeseni vsak košček neobdelane zemlje globoko in na debelo prekopati. Vsled tega mraz dotične dele bolj prime in topeči se sneg gre globlje v zemljo in ne teče naprej. Na ta način se nabira talna voda, ki bo pozneje rast povečala. Vsled tega se raztope v zemlji se nahajajoče mineralne redilne snovi, ki pridejo na ta način do cvetic. Jako koristno je, da se hlevni gnoj pozimi ne zakoplje, ker se na ta način razkroji in pride bolj do uspeha. Z gnojem se nikakor ne sem varčevati v zeleznadnem vrtu. Vrtovi se tudi lahko gnoje umetno, in sicer jeseni s kajnitom in tomaževa žlindra. Zelenjad naj ostane jeseni kolikor mogoče dolgo na prostem. S tem dozori in se pozimi bolje ohrani. V sredi novembra se pričakuje večji mraz in vsled tega je takrat že treba zelenjavo spraviti. Zelenjava naj se spravi v kletih, kar pa se je vsadilo novih sadik, jih je treba lahko pokriti. Večkrat moramo opazovati na prostem ali v vežicah spravljeno zelenjavo ali sadike, ker miši lahko napravijo občutno škodo.

Ravnanje z odevetelimi cvetličnimi čebulicami. Ko je cvetje zvenelo ali odpadlo, začno veneti tudi listi. Bilo bi popolnoma

napačno, če bi se liste enostavno porezalo, ker bi čebulica ne bila več sposobna za nasaditev na prostem. Če se hoče čebulico obdržati, se jo mora še dobro zalivati. Ko postanejo listi rumeni, se polagoma preneha z zalivanjem, tako, da listi popolnoma odpadejo. V listih se nahajajoče redilne snovi so medtem prišle zopet v čebulico samo in ostanejo tam kot rezervna hrana za ponovno rast cvetice in cvetja v novi vegetacijski dobi. Šele potem se čebulica vzame iz lonca in se jo spravi na suhem prostoru. Drugo leto se jih potem zopet vsadi na prosto, ker bodo lahko več let obdržali, medtem ko bi v sobi taka čebulica drugo leto ne uspevala, oziroma pokazala neznatno cvetje.

Kulturna slika iz Bocna

Na tokozvanem Dureggerjevem zemljišču se je sezidalo celo vrsto hiš v italijanskem slogu, v katerih so se naselile neštete, iz stare Italije došle družine. V eni taki najemniški kasarni je najel stanovanje tudi nek družinski par z mnogimi otroki, kateri je došel iz Sicilije. Gospodinja se je zdelo vse »molto-bello« (zelo lepo), toda »non practico« (nepraktično), kajti njih stanovanje ni imelo nobenega »Rittirata« (stranišča). Po potrebi je izpraznjevala gospodinja veliko kablo v takojmenovani »Rittschen«, to je v enega izmed mnogih vodnih kanalov reke Tal, kateri kanali so bili napravljeni za umetna namakanja bocenskih vrhov. Na zadnje je izvedel tudi hišni posestnik, tedaj mestni magistrat v Bocnu, da se je v hiši spregledalo vzditi stranišče. Mestni stavbenik, ki je hišo zidal, se je zaklinjal, da so v vseh stanovanjih klozeti z izplakom in je zahteval, da naj stanovanjska komisija na lieu mesta pregleda in ugotovi, če hiša res nima stranišč. Šele pri komisiji se je ugotovilo, da dobra gospodinja ni imela pojma o modernih higijenskih napravah, ker je porabljala angleško stranišče kot hladilnico za jedi in je ravno v lepi porcelanasti skledi osveževala sirovo maslo. Treba je bilo za verižico samo potegniti, pa je pri tekla sveža voda in je napršila v porcelanasti skledi spravljeno maslo.

Razno

DAVČNE PRIJAVE ZA ZGRADARINO je bilo vložiti do konca oktobra tega leta. Kakor lansko leto, so tudi letos ljubljanski hišni posestniki pokazali skrajno brezbriznost pri vložitvi prijav za zgradarino za leto 1931. Dasiravno smo v zadnji številki »Moje doma« na prvi strani izdali obširen pouk in poziv, da je bilo prijave za zgradarino za leto 1931. vložiti pod izogibom kazni do 31. oktobra 1930. in da so na ta poziv opozarjali že večkrat ljubljanski dnevnik, kljub temu ni do določenega roka, t. j. do konca meseca oktobra 1930., vložilo okrog 900 ljubljanskih hišnih posestnikov predpisanih prijav. Letos jih tedaj manjka 300 več kakor lansko leto. Če hišni posestniki že nočete prihajati na naša zborovanja in naše sestanke, pa se bi morali odzvati vsaj pozivu državne oblasti, da bi ne zapadli predpisani kazni in da ne bi bili drugače oškodovani. Nikar ne zahtevajte, da bo imel kdo pred vami rešpekt in da boste pridobili zopet potreben ugled, če se bodo taki malomarni slučajji vsako leto ponavljali. Proti društvenemu odboru se zabavlja in kritikuje za vsako

malenkost, hišni posestniki sami pa ne kažejo nikjer potrebnega zanimanja.

Ker prejema okrog 2000 ljubljanskih hišnih posestnikov »Moj dom« in berejo druge ljubljanske dnevnik, nam je res nerazumljivo, kako je zamoglo priti do take malomarnosti. Kdor še torej ni vložil še do sedaj davčne prijave za zgradarino za l. 1931., naj to napravi takoj, ali vsaj do 15. t. m., ker drugače bo kaznen še višja. Pa tudi sedaj ni podaljšan nikak rok za vložitev, temveč kdor jo vloži do 15. t. m. mora opravičeno napisati na davčno prijavo, in sicer s tehtnim razlogom, ker drugače se mu bo predpisala zakonita kazen. Potrebna pojasnila in tiskovine se dobe v naši društveni pisarni in se tudi tam napravljajo na željo prijave.

Osebnost. Začetkom meseca oktobra tega leta je obiskal ljubljansko društvo in Zvezo hišnih posestnikov v Letlandiji g. notar Janis Purgalis iz Rige ter se vsestransko zanimal in informiral o naši organizaciji in o stanovanjskem vprašanju in stanovanjskih razmerah v Ljubljani in splošno v naši državi. Bil je tudi v Zagrebu in je prepotoval Bosno in Dalmacijo.

»Zgradarina« je naslov knjigi, ki jo je uredil in sestavil g. Lovro Novak, davčni kontrolor pri davčni upravi za mesto Ljubljana. Cena 25 Din. Knjiga obsega razna pojasnila o zgradarini in ima važne tabele za proračunanje zgradarine, dopolnilnega davka, kakor tudi za odbitke avtonomnih doklad. Knjiga bo hišnim posestnikom dobrodošla in jim priporočamo nakup.

Važna sprememba predpisov za dimnikarsko obrt. Minister za trgovino in industrijo je dopolnil čl. 7. pravilnika za opravljanje dimnikarske obrti iz leta 1926. z novim odstavkom, ki se doda na koncu čl. 7., in se glasi: Ometanje štedilnikov in peči v zasebnih stanovanjih se bo vršilo samo tedaj, kadar lastniki zahtevajo.

Lastni denarni zavod hišnih in zemljiških posestnikov bo v kratkem ustanovljen, ker bodo pravila že v par dneh predložena sodišču v registriranje.

K nameravanemu cestnopolicijskemu redu za mesto Ljubljano je naše društvo stavilo več umestnih predlogov.

Hišnim posestnikom ljubljanskim svetujemo, da se vsi odzovejo vabilu mestnega načelstva ter se obvežejo do mesečnega prispevka v svrhu podpiranja mestnih rezev, da na ta način popolnoma odpravijo neprimerno beračenje po hišah. S tem bo podana tudi večja varnost v hišah, ker ne bo smel nihče več prositi po hišah se bo vsakega nepoklicanega lahko iz hiše odpravilo. Sedaj pa je polno slučajev ko pod pretvezo beračenja delomržeži vrše po hiših vlome in tatvine. Če pa hočemo prosjačenje po hišah res odpraviti, moramo k dotični akciji tudi pristopiti.

Za hišne tablice terja mestni magistrat po 100 Din, kar se nam zdi absolutno previsoko, ker po dobljenih informacijah stane taka tablica največ 20 Din in se smejo prodajati v smislu čl. 8. zakona z dne 18. II. 1930., Uradni list št. 205/45 po nabavnih cenah. Komur se zdi za tablico preveč plačati 100 Din, lahko vloži proti planemu nalogu pritožbo.

Neumestna podražitev avtobusnih voženj. Nihče bi ne bil pričakoval, da se bo kdo drznil za časa Vseh svetnikov, ko roma tisoče in tisoče ljudi na pokopališče, podražiti vožnje iz mesta Ljubljane na po-

kopališče k Sv. Križu skoro za celih 100%. Vožnja po dovoljeni tarifi znaša k Sv. Križu 3 dinarje in namesto, da bi se bilo vožnjo pocenilo, pa se je povišalo na 5 dinarjev. Najboljše na stvari je to, da je povišanje zahtevala ljubljanska malocestna železnica, čemur je seveda pritrdilo mestno načelstvo. To je taka podražitev, da bi spadala pod zakon o druginji in upamo, da bodo gg. občinski svetniki tozadevno zahtevali pojasnila radi neupravičene podražitve. Družina 3 članov je morala plačati za tja in nazaj 30 Din in če se je oba praznika poslužila vsled slabega vremna avtobusov je imela samo ena družina stroškov 60 Din. Drugih avtobusnih podjetnikov ne zadene nobena krivda, ker so bili vsled tega primorani za svoje avtobuse zahtevati višje cene. Ob takih prilikah pa bi se res moralo bolj socijalno in obzirno postopati.

Občinski svet ljubljanski je soglasno, tedaj brez vsakega ugovora, sklenil, da se ljubljanski tramvaj izpelje v Št. Vid, vsled česar ga ne bodo dobili prebivalci ob podaljšani Dunajski cesti, za Bežigradom in v Svetokriškem predmestju. Mislimo, da ni nobenega Ljubljančana, ki ne bi zahteval opravičeno, naj se spelje najprej tramvaj v ljubljanskih predmestjih in šele potem v oddaljene vasi, katere ne bodo še desetletja in desetletja k mestu inkorporirane. Toda dobili ne bodo tramvaja niti Trnovčani, niti Krakovčani, niti stanovalci ob Dunajski cesti, kjer je v zadnjih letih naraslo več sto novih hiš, ki bi tramvaj res nujno in opravičeno rabile. Postopanje in soglasnost občinske uprave nam je res nerazumljiva.

Več barve. Ker nihče ni poskrbel, da bi se bila pravočasno na novo prepleškala železna ograja ob Grubarjevem kanalu za gradom, je rja razjedla veliko večino delov ograje, ki jih je bilo treba popolnoma z novimi nadomestiti, pa tudi drugi ne bodo dolgo zdržale, ker so že preveč razjedene. Malo več barve bi mestna občina lahko poskrbela, da bi se ji ne delala škoda in samo z denarjem za nepotrebno kopališče v Mednem, bi se dalo vse železje mestne občine prepleskati.

Slabi plačniki najemnin. Vsak dan dobimo pritožbe hišnih posestnikov, da številni najemniki neredno in nepravočasno plačujejo zapadle najemnine in te imamo nešteto slučajev, ko so se najemniki izselili in ostali dolžni najemnino za več mesecev, večkrat 3 do 5 mesecev ali celo več. Ravno tako čujemo vsak dan tožbe, da se najemniki ne ravnaajo po hišnem redu, ga kršijo in da so vsled tega gospodarji primorani takim najemnikom stanovanje odpovedati. Druge pomoči in izhoda v tem oziru ne moremo nuditi hišnim posestnikom, kakor da se pri nesigurnih najemnikih sklone enomesečna odpoved. Na drugi strani pa pozivamo vse hišne posestnike v Ljubljani in okolici, da nam brez odloga sporoče vse one najemnike, ki niso plačali najemnine ter navedejo pri tem zaostalo najemnino ali pa če so jim stanovanje odpovedali vsled kršenja hišnega reda in drugih tehtnih razlogov (žalitive, poškodbe itd.). Pričeli smo voditi evidenco o vseh takih najemnikih in vsak posestnik se bo lahko v naši pisarni prepričal, če reflektant na izpraznjeno stanovanje ni pri nas v evidenci kot slab najemnik. Mislimo, da bo vsak hišni posestnik uvidel potrebo takega pregleda in da bo v lastnem interesu nam sporočil takoj imena dotičnikov. Kar se je zgodilo v enem slučaju enemu gospodarju, se bo drugi dan lahko zgodilo drugemu. Oddaja stanovanja se naj vrši po možnosti edino le potom naše pisarne. Poslužujte se v lastnem interesu tega navodila.

Samopomoč hišnih in zemljiških posestnikov je ravnokar prejela obvestilo, da je njena pravila kr. banska uprava dne 31. oktobra 1930. št. 27605/1 odobrila. Vse interesente opozarjamo, da skličemo ustanovni občni zbor začetkom meseca decembra t. l., obenem z občnim zborom naše Zveze. Potem začnemo z rednim poslovanjem tega, za vse posestnike velevažnega in nujno potrebnega društva. Komur je dobrobit družine mar, ne bo s pristopom prav nič odlašal, temveč prijavil sebe in svojece brez »bom« in »bom že še«. Čim več društvenikov — tem izdatnejša pomoč.

Tej številki »Mojega Doma« smo priložili pristopnice za Samopomoč.

Število državnih nameščencev po proračunu 1929/30 je znašalo 180.165 v vsej državi, a se je po proračunu 1930/31 povečalo na 201.058. Letošnji proračun torej izkazuje s 13.893 državnih uslužbencev več kot lansko leto.

Važna izkušnja bolgarskih hišnih posestnikov. V zadnji številki glasila Internacionalne organizacije hišnih posestnikov v Parizu opisuje general Vazoff v Sofiji položaj bolgarskih hišnih posestnikov in ugotavlja, da se je v Bolgariji po odpravi stanovanjskega zakona v letu 1927. z državno podporo postavilo toliko hiš, da imajo sedaj v Bolgariji preveč hiš in da je namesto stanovanjske krize nastopila kriza stanovanj. Odprava stanovanjskega zakona pa je organizacijo hišnih posestnikov oslabilo mesto okrepila. Ko je bila nevarnost proč, je veliko hišnih posestnikov odstopilo in se ne interesirajo več za delo organizacije. S tem se je tudi zmanjšal njihov vpliv pred javnimi oblastmi. — Upam, da bodo naši hišni posestniki bolj uvidevni in bodo ostali nam zvesti člani.

Večja poraba vode na Dunaju. Mestna občina Dunaj daje za domače gospodinjstvo za vsako glavo dnevno 35 l vode brezplačno. Vsaka poraba preko te določene mere, pa je treba plačati s 30 groši za vsakih 1000 litrov. Cena vode za industrijske namene se računi 12 grošev za 1000 litrov, tedaj 96 para, medtem ko pri nas v Ljubljani stane enaka količina vode za industrijske najemne 3 Din, tedaj je dobro trikrat dražja kakor na Dunaju.

Pristojni obč. magistratni oddelek za pre skrbno vode je izdelal tabelo, iz katere je razvidno, v katerih dunajskih okrajih se porabi več vode, ravnotako tudi v katerih mesecih. Poraba vode je v mesecih oktobru, novembru, decembru najmanjša, v juniju, juliju in avgustu pa največja. Nadalje se je ugotovilo, da se v notranjih okrajih poleti porabi manj vode kakor v predmestjih, da pa v splošnem družine, ki stanujejo v centru mesta, porabijo mnogo več vode, kakor družine v predmestjih, kjer nimajo kopalnic, medtem ko okraji z delavskimi družinami povprečno porabijo mnogo manj vode. Iz tega sledi kako nujna je reforma plačevanje stroškov za porabo vode v Ljubljani, Mariboru, Celju itd., ker jo moramo vsi drago plačevati, medtem ko jo na Dunaju imajo deloma brezplačno, deloma pa je trikrat cenejša kot v Ljubljani.

»Novi« hišni posestniki. Kakor v drugih mestih, tako je bilo pred par leti tudi v Budimpešti veliko pomanjkanje stanovanj. Stanovanja so bila draga. Zato so zidali mnogi lastne hiše. Najeli so denar. Računali so takole: »Hiša bo nesla toliko in toliko. Plačeval bom obresti in odplačal v toliko in toliko letih tudi dolg.« — Med tem so se pa razmere že izpremenile. Stanovanja niso več tako draga in draga stanovanja stojijo mesece in leta prazna. Posledica tega je, da njih posestniki več ne

zmorejo visokih obresti ter prihajajo trumoma na boben. Nedavno so imeli ti nesrečniki potestno zborovanje in nato protestni obhod po mestnih ulicah. Njih vodja je bil oblečen v plašč, ki je bil zlepljen iz samih zapadlih in protestiranih zadolžnic.

Nove najeminske knjižice z novim hišnim redom je sestavilo in založilo Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani ter se dobe v društveni pisarni v Ljubljani, Salendrova ulica 6. Ker je treba v smislu novega davčnega zakona razne doklade pri najemninah detajlirati, smo nove najeminske knjižice tako priredili, da so razvidni vsi posamezni pribitki k najemnici, kakor tudi ostali najemninski pogoji. Knjižica je mnogo obširnejša od dosedanjih najemninskih knjižic, zato je neobhodno potrebno, da si jo hišni posestniki takoj prekrbe za vse najemnike. Cena 5 Din.

Gasilne naprave „Guwy“

Za pomladanskega veleseljma na Dunaju so vzbudile veliko pozornost gasilne naprave sistema »Guwy«, ki pomenjajo popolen preokret v gasilni tehniki. Medtem ko se uporabljajo gasilni aparati drugih sistemov na ta način, da jih v slučaju požara vzamemo v roke in jih z našo (človeško) pomočjo spravimo do funkcioniranja, vrši gasilna naprava »Guwy« svojo službo tudi sama od sebe.

Aparat »Guwy« je radi svojih izrednih lastnosti razširjen po vsej Avstriji in Čehoslovaški ter si tudi v drugih državah smotreno utira pot. Tudi v Ljubljani se je napravilo v navzočnosti interesentov in zastopnikov gasilstva več poskusov. V ta namen se je v poskusnem zaboju, ki je predstavljal zaprt prostor, namestil aparat »Guwy«, v posodo za bencin se je vtilo 3 do 4 l bencina, ki se je užgal. Že čez 3 do 4 sekunde se je čulo, da se ogenj pogaša in res. je bil ogenj pogašen, gasilni aparat prazen, kovinski zamašek raztopljen.

Tudi drugi načini poskusa so bili izredno presenetljivi ter so vsi navzoči prekovali tem gasilnim napravam sijajno bodočnost. V sledečem naj jo popišemo:

Gasilna tekočina (tetraklorogljik) se nahaja v stekleni posodi, ki vsled svoje prozornosti omogoča vsakokratno kontrolo naprave na ta način, da mora plavati plavač — ako je naprava uporabna (dobra) — na vrhu gasilne tekočine, ter da mora biti zračni mehurček vedno v prvem (zgornjem) delu plavača. Ako je zračni mehurček podolgast in se nahaja tudi v spodnjem delu plavača, nam to dokazuje, da je popustil zračni pritisk ter moramo napravo zopet spraviti v red.

Pravkar navedeno svojstvo naprave, odnosno njenega sestavnega dela, plavača, je izredno važno, ker se vsak čas lahko prepričamo o stanju gasilne naprave. Steklo je izredno močno in preizkušeno na pritisk 25 HP, gasilna tekočina pa stoji pod pritiskom 8 do 10 HP, kar zadostuje, da brizga gasilna tekočina pri uporabi na daljavo 12 do 14 m.

Ker se tudi pri nas požari kaj pogostoma pojavljajo, bi bilo eventuelno misliti na to, da se tudi v vseh hišah vpeljejo gasilni aparati. Tako bi sledili občini Neulengbach na Nižje Avstrijskem, ki je predpisala za vsako hišo najmanj 1 gasilni aparat. Koliko je v naših hišah trgovcev, ki imajo v svojih prodajalnah ali skladiščih lahko gorljivo blago! In vendar niso zadostno ali pa sploh nič zavarovani proti morebitnim posledicam! V tem oziru bo treba vsekakor nekaj ukreniti!

Interesentom daje nadaljnje informacije družba »Teloreklam« v Ljubljani, Resljeva cesta 13, Tel. št. 20-74.

Realitetna pisarna Prvega društva hiš. posestnikov v Ljubljani, Salendrova ulica 6/II proda

veliko posestev v Ljubljani in
izven nje kakor tudi več stavb-
nih parcel

Egidij Šušteršič

Ljubljana, Križevniška ulica št. 6

se priporoča za izvršitev

vseh slikarskih del
po najmodernejših vzorcih in
ugodnih cenah

BRATA ROŽIČ

sobno-dekorativno slikarstvo,
stavbeno in pohištveno
pleskarstvo

Ljubljana, Vegova ul. 8.

Otvoritveno naznanilo.

Čast mi je naznaniti tako svojim poslovnim prijateljem kakor znancem ter cenj. občinstvu sploh, da sem ODPRL v Ljubljani

trgovino z železnino na drobno in debelo

pod tvrdko

Jos. Zalta & Co.

v lastni hiši na Dunajski cesti 9.

Dolgoletna praksa v tej stroki, bogata izkušnja, izredna izbira blaga, bodisi kuhinjske posode, orodja za vsako obrt, železo za kovanje, stavbni material, cement, traverze itd., naj bo zagotovilo vsakemu, da bo vseskozi postrežen z največjo pažnjo in skrajno nizkimi cenami.

Kar najvljudneje vabim vse, da si ogledate brez obveze bogato zalogo, ter se priporočam vdani

Josip Zalta.

POSOJILA

na hiše in posestva
posreduje najkulantnejše

Gospodarska pisarna

Jos. Tribuč na Glincah pri Ljubljani

Načrte

za stavbe, poslovne lokale, za adaptacije stanovanj in trgovin, nadzorstva zgradb in vsakovrstne cenitve, kakor tudi umetniška sodelovanja in stavbene nasvete daje in prevzema tehnični biro

„Tehna“, družba z o. z.
Ljubljana, Mestni trg 25/I. - Telefon 2508

„FAMA“ azbestni tlak, najidealnejša
tla sedanosti

„KORKET“ plutovinasti parketi

Keramični tlaki vseh vrst

Stenske obloge, bele in barvaste emaj-
lirane ploščice

„FAMA“ stenska obloga, brez stikov
Peči — Štedilniki

„CERESIT“ izolacija proti vlagi

„MOLOT“ najboljše rdeče olje
za jermena

„IBA“-pasta, specialno sredstvo za
čiščenje kamenolesenega tlaka

Dobavlja — postavlja — popravlja

**Keramična zadruga
v Ljubljani, Tesarska ul. 3**

Zahtevajte vzorce, cenike in proračune

Ljubljanska gradbena družba z o. z.

Gradbeno podjetje in tehnična pi-
sarna izvršuje po najugodnejših
cenah vsakovrstna najmanjša in
največja gradbena in tesarska dela,
vsa hišna popravila kakor tudi
— specialne fasade iz kamna. —

Ljubljana, Slomškova ulica št. 19

Tel. 25-27.

HERAKLITNE PLOŠČE

najidealnejše lahke plošče za vmesne
stene, strope, podstrešja, izolira vlago,
zvok in gorkoto.

Zahtevajte prospektel

Zaloga:

»MATERIAL«

trg. dr. z o. z.

Ljubljana - Dunajska cesta 36

Telefon 27-16

Stavbno podjetje A. MAVRIČ

Ljubljana, Vegova ul. 2

Telefon 33-82

se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela

Ustanovljena leta 1889
Telefon št. 2016, 2616 Rač. poštne hran. 10.533

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana - Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 420 milijonov dinarjev.

Sprejema vloge na hranilne knjižice
kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti naj-
ugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje
zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v
tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi te-
kočega računa, je večje kot kjerkoli drugod,
ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega
premoženja še mesto Ljubljana z vsem pre-
moženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega
nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih,
župnijski uradi cerkveni in občine obč. denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje
prihranke največ v naši hranilnici, ker je
denar tu popolnoma varen.

Hranilnica daje posojila po nizki
obrestni meri na posestva in menice.

RENTNI DAVEK

od vložnih obresti plačuje hranilnica sama,
tako da vlagatelji dobe polne obresti brez
odbitka.

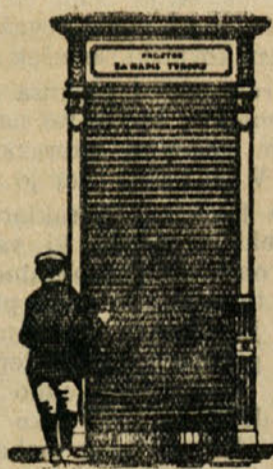
Ustanovljeno leta 1879 Telefon št. 2553

Ključavničarstvo

Avgust Martinčič

Ljubljana, Rimska cesta št. 14

Prvo in edino podjetje za napravo jeklenih
valčnih zastorov v Sloveniji

priporoča napravo novih jeklenih valčnih zastorov
in njihovo popravo po konkurenčnih cenah ter ima
vse pripadajoče blago stalno na skladišču. Izdeluje
in se priporoča za naročilo solnčnih plah, okrižij
vsake vrste od preproste do najbogatejše izpeljave,
škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije
raznih vrst, razno okovje, železna vrata in okna,
okrogle železne stopnice, predpečnike iz železa in
bakra itd. — Stalna zaloga štedilnikov v priznani
vestni in solidni izvršitvi!

IVAN KRIŽNAR

Ljubljana, Hrenova ul. 9

Splošno krovstvo

Stavbno podjetje
MATKO CURK
LJUBLJANA MIRJE 1-3

se priporoča za vsa
v to stroko spada-
joča dela.

Telefon šte. 2095

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO

Ljubljana - Prešernova ulica št. 50

(v lastnem posloplju)

Brzjavke: Kredit Ljubljana

Telefon št.: 2040, 2457, 2548,

interurban 2706, 2906

Izvršuje vse bančne transakcije
v tu- in inozemstvu
Safe-depositi

Zavarovalnica in pozavarovalnica

„TRIGLAV“

Generalno zastopstvo za Slovenijo

v Ljubljani, Dalmatinova 11. Tel. 2929

priporoča članom društev zavarova-
vanja vseh vrst osobito pa proti
škodam vsled požara, vloma, raz-
bitja šip ter zakonitega jamstva.

V poslednjih 5 letih izplačane škode
Din 108,326.901 -. Polno vplačana
delniška glavica Din 6,000.000 -.
Sklenite vedno vsako zavarovanje
samo pri našem domačem zavodu

MATIJA TERLEP

Ljubljana 7, Sv. Jerneja cesta

priporoča svoje podjetje, kovanje konj,
vozov in kolarstva

Vodovodni instalater,
klepar in krovec

zaloga škrlc (strešnikov)

Teodor Korn

Ljubljana

Poļanska cesta številka 8

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, DUNAJSKA C. 17

je prva slovenska zavarovalnica

SPREJEMA:

v požarnem oddelku: Zavarova-
nje vseh posloplj in premakljivih pred-
metov, ki se poškodujejo po ognju,
strelu in eksploziji svetilnega plina, cer-
kvene zvonove proti razpokam, steklo in
in zrcala proti ubitju, po znano nizkih
cenah. V življenskem oddelku:
zavarovanje na doživetje in smrt v vseh
sestavah, zavarovanje na otroško doto,
rentna in ljudska zavarovanja pod naj-
ugodnejšimi pogoji.